

Lisa 1
direktori 31. oktoobri 2022
käskkirjale nr 1-11/4

KLAVERI HUVIALA ÕPPEKAVA
TARVASTU MUUSIKA- JA KUNSTIKOOLIS

(aadress Kevade 2a/1, Mustla alevik, Viljandi vald;
registrikood 75012200)

Õppekava kehtiv alates 1. septembrist 2022.

ÜLDOSA

1. Õppetegevuse eesmärgid

- Arendada sihipäraselt õpilaste pillivaldamise oskusi ja loomevõimeid.
- Anda muusikaalaseks kutseõppeks tarvilikku eelharidust.
- Kujundada noorte esteetilisi arusaamu ja sisemist kultuuri.
- Edendada Viljandi valla kultuurielu.
- Arendada sotsiaalseid eneseväljendusoskuseid.
- Arendada õpilaste jaoks 21. sajandi vajalikke oskuseid s.h digioskuseid.

2. Õppekava põhimõtted

- Kooli ülesanne on suunata last oma tegevust jälgima, õppimist kavandama ja analüüsima ning kujundama isikupärast väljendusstiili.
- Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi.
- Õppekava annab võimaluse muusikaalase eelhariduse omandamiseks ja andekate õpilaste professionaalseks õppeks ning ühest koolist teise üleminekuks.
- Õppekava on paindlik ning avatud uute ainete ja õppevormide rakendamiseks.
- Õppekava jätab pedagoogidele otsustusruumi ja valikuvabadust.
- Õppe korraldamisel peab kool tähtsaks loominguiliselt stressivaba õhkkonna kujundamist.

3. Õppekorraldus

3.1. Muusikaosakonna kooliastmed

- Põhikool - noorem aste I - IV klass, vanem aste V - VII klass.
- Lisa-aastad – üks kuni viis aastat.

3.2. Õppe kestus ja maht

- Põhiõpe kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

3.3. Põhiõppesse vastuvõtt

- Klaveri huviala põhiõppesse võetakse õpilasi vanema avalduse alusel konkursi korras.

3.4. Kooli lõpetamine

- IV klassis sooritatakse noorema kooliastme lõpetamiseks klaverieksam ja solfedžoeksam. Noorema astme lõputunnistus antakse õpilasele, kelle õpitulemused kõigis huviala õppekavas ettenähtud ainetes on positiivsed.
- VII klassis sooritatakse huvikooli lõpetamiseks klaveri ja solfedžo lõpueksamid. Põhikooli lõputunnistus antakse õpilasele, kelle õpitulemused kõigis huviala õppekavas ettenähtud ainetes on positiivsed.
- Olenevalt õpilase võimekusest on lubatud õppekava läbida ja nõutavad õpitulemused saavutada ka tunnijaotusplaanis fikseeritust lühema ajaga.

3.5. Lisa-aasta

- Lisa-aasta on õpilastele, kes on edukalt läbinud põhikooli.

- Lisa- aastail toimub ettevalmistus professionaalse muusikahariduse omandamiseks ja järjepidev õpe kuni gümnaasiumi lõpetamiseni ning õpilase soovi korral uue lisapilli õppimine.

4. Tunnijaotusplaan

Õppeained	Põhikool							Lisa-aastad
	I kl	II kl	III kl	IV kl	V kl	VI kl	VII kl	
	noorem aste				vanem aste			
Põhipill klaver	2	2	2	2	2	2	2	1 või 2
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	
Muusikalugu				1	1	1	1	
Koosmusitseerimine			1	1	1	1	1	
Lisaaaine				(1)	(1)	(1)	(1)	
Lisapill			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	

- Numbrid tabelis tähistavad nädalatundide arvu.
- Pilliõpe toimub individuaaltundides.
- Lisaaained määratakse lähtudes õpilaste isikupärast ja soovist ning kooli võimalustest. Lisaainetena õpitakse lisapilli (kitarr, viiul, plokkflööti, saksofon, akordion), hääleseadet, vanemas kooliastmes ka noodigraafikat ja helidisaini. Lisaaaine õppimine ei ole õpilasele kooli lõpetamiseks kohustuslik.
- Koosmusitseerimine võib toimuda põhipillil või lisapillil.
- Lisa-aasta õpilase koormus ja õpitavad ained määratakse lähtuvalt õpilase huvidest ja kooli võimalustest. Õpilane võib valida uue põhipilli.
- Tundides osalemine on õpilastele kohustuslik. Õpilase puudumise tõttu ära jäänud tunde üldjuhul järelle ei tehta.

5. Hindamine

5.1. Hindamise eesmärgid

- Anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut.
- Suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja innustada teda sihikindlamalt õppima.
- Suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.

5.2. Hindamise objekt ja vahendid

- Hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist.
- Hinnatakse nõutavate õpitulemuste saavutatust, teadmiste ja oskuste omandatust.
- Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamiskriteeriumid.

5.3. Hindamissüsteem

- Hindamisel kasutatakse hindelist ning mitteeristavat hindamist. Õpilase teadmisi ja oskusi hinnatakse numbriliselt (5 - väga hea, 4 - hea, 3 - rahuldav, 2 – puudulik). x-ga märgitakse hinne, mis on vaja järelle vastata. Nooremas astmes võib kasutada hindamisel arvestatud või mittearvestatud hindamist.
- Õpilase õpitulemusele võib anda ka sõnalisi hinnanguid.

- Sõnalisi hinnanguid antakse vestlusena, mille käigus õpilane räägib oma tööst ja eesmärkidest, õpetaja toob esile õpilase edusammud ja juhib tähelepanu arendamist vajavatele oskustele.

5.4. Õpitulemuste hindamise põhimõtted

- Hindamisel lähenetakse õpilastele individuaalselt.
- Suuliselt toimub hinnangu andmine igas tunnis. Hinnang on toetav, innustav, motiveeriv.
- Numbrilisi hindeid pannakse jooksva töö eest tunnis, koduse ülesande täitmise eest, pala lõpetamisel.
- Hindelisel esinemisel hinnatakse saavutatud õpitulemust (esinemisoskust, muusikalist väljendusoskust, mängutehnikat).

5.5. Õpitulemuste hindamiskriteeriumid

- Hinne „5” (“väga hea”) - õpitulemus on täiel määral vastav õppekava nõuetele. Õpitu on esitatud muusikaalselt, loogilise tervikuna, tehniliselt korrektselt.
- Hinne „4” (hea) - õpitulemus on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Esituses ei kujune teose omapoolset nägemust, on puudujääke mängutehnikas ja keskendumises.
- Hinne „3” (rahuldav) – õpitulemus vastab üldiselt õppekava nõuetele, kuid esineb mitmeid puudusi ja vigu. Õpilase iseseisev töö on olnud ebapiisav.
- Hinne „2” (puudulik) – õpitulemus vastab õppekava nõuetele vaid osaliselt, esineb olulisi puudusi ja vigu. Õpilase õpitegevuses on olnud ebapiisav.
- Hinne „x” (tegemata) – aine on läbimata või vajab järele vastamist.
- Hinne „A” (arvestatud) – õpitulemused vastab üldiselt või täielikult õppekava nõuetele.
- Hinne „MA” (mittearvestatud) – õpitulemused ei vasta täielikult või väga suures osas õppekava nõuetele. Õpilase õpitegevus on olnud ebapiisav.

5.6. Hindamise kord

- Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava aine õpetaja, arvestades nende vastavust huviala õppekavas toodud nõuetele.
- Trimestri algul teeb õpetaja teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.
- Kokkuvõtvalt hinnatakse muusikaosakonnas iga trimestri lõpus. Kokkuvõttev hinne kujuneb trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinde aluseks on kokkuvõtvad trimestri hinded.
- Õpilase üleviimine järgmisesse klassi toimub üldjuhul positiivsete aastahinnete alusel.
- Positiivsete aastahinnete saavutamiseks võib õpilase jätta pärast õppeperioodi lõppu täiendavale õppetööle.

5.8. Hinde vaidlustamine

Õpilasel ja tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada 10 päeva jooksul pärast hinde teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjaliku taotluse koos põhjendustega.

AINEKAVAD

1. Põhipill klaver

1.1. Õppe-eesmärgid

Nooremas astmes

- Arendada instrumendiõpetuse kaudu lapse individuaalset musikaalsust.
- Arendada emotsionaalset eneseväljendusoskust.

Vanemas astmes

- Välja arendada omanäoline isikupärane interpretatsioon ja stiilitunnetus.

1.2. Õppesisu

Klaveriõpingute vältel tuleb õpilasel läbida polüfooniline ja tehniline õppematerjal, suurvormid ja palad. Klaverimängu õppimisel on oluline osa noodilugemise arendamisel, ansamblimängul, saatepraktikal ja oskusel kujundada vaba klaverisaadet. I klassis on soovitatav läbi võtta võimalikult mitmekülgset repertuaari vastavalt õpilase arengutasemele. II-VI klassis õpitakse vähemalt 1 polüfooniline teos, 1 suurvorm, vastavalt õpilase võimetele 4-6 erineva karakteriga pala ja 2-4 etüüdi.

VII klassis on soovitatav läbi võtta vähemalt 6 erinevat teost (sh eksamikava).

HELIREDELID

Heliredelid on klaverimängu tehnika lahutamatu osa. Edukuse tagab nende regulaarne harjutamine ja õpitava repertuaari helistikega sidumine, st leida vastavas helistikus pala igale õpitavale heliredelile ja teatud tehnilisele võttele. Kokkupuude heliredelitega algab I klassi 2. poolaastal, eesmärgiks õppida tundma kõiki helistikke kuulmise järgi. See võimaldab õpilasel orienteeruda helistike maailmas ja on abivahendiks klaviatuuri valdamisel.

POLÜFOONIA

Polüfooniat tuleb vaadelda kui olulist tehnika liiki, millega peab alustama niipea, kui lapsel on juba arusaamine noodikirjast, rütmilistest vahekordadest ja klaviatuurist. Ettevalmistavas osas kasutame polüfooniat õpetamisel kaanoneid, imitatsioone, rahvalaulude töötusi.

Algastmes on arusaadavad lihtsate polüfoonilise faktuuri ja elementidega tantsud - gavotid, menuetid, bourreed, kontratantsud jne.

NOODILUGEMINE

Noodilugemisoskus on suure praktilise väärtusega. Mida paremini õpilane mängib noodist, seda edukam ta on repertuaari õppimisel.

Alustada tuleb algõpetusest ja jätkata süstemaatiliselt ning järjepidevalt kogu õppeperioodi jooksul. Klaverifaktuur on mitmekihiline ja nõuab seetõttu nii vertikaali kui horisontaali üheaegset teostamist. Tähelepanu peab jätkuma kõigi faktuuri elementide jaoks komplekselt. Hea noodilugemisoskus põhineb nägemise, kuulmise ja mootorika sünteesil.

Töö kulgeb kahes omavahel tihedalt seotud suunas:

- teksti täpne analüüs, st oskus silmadega lugeda teksti, mis põhineb eelnevat omandatud teadmistel ja kogemustel;
- sujuv, peatusteta (analüüsile toetuv) kuulmiskontrollile alluv mäng.

ANSAMBLIMÄNG

Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimesest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes. Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel.

SAATEKLASS

Loovat suhtumist muusikasse ja muusikalise väljenduse julgust soodustavad kuulmise järgi mängimine, transponeerimine, improviseerimine ja klaverisaate kujundamine. See töö hästi läbimõelduna ja süstemaatiliselt läbiviiduna ergutab õpilasi musitseerimisele. Õppimisel kasutatakse üleriigilises ainekavas soovitud noodikogumikke. Repertuaari valikul lähtutakse õpilase individuaalsest arengust.

1.3. Hindelised esinemised, arvestused ja eksamid nooremas kooliastmes

PALAD

- Klaveril toimub hindeline esinemine I – III klassini 1. ja 2. poolaasta lõpus. IV klassis on 1. poolaasta lõpus kontsertesinemine. Esinemist hindab oma õpetaja. Klassitunnistusele 1. ja 2. poolaasta lõpus kantav esinemispraktika hinne kujuneb poolaasta vältel toimunud esinemiste kokkuvõtva hindena.
- I – III klassi õpilane esitab kontserdil 2 erineva karakteriga palaga.
- IV klass lõpeb eksamiga. Esitada tuleb 4 teost: polüfoonia, suurvorm, etüüd ja pala.

HELIREDELID JA ETÜÜDID

- II ja III klassis toimub heliredelite ettemängimine arvestusena kaks korda õppeaastas. Hinnang on mitteeristav (arvestatud / mittearvestatud) ja see kantakse õpilase klassitunnistusele. I poolaasta arvestusel on üks dieesidega helistik, II poolaasta arvestusel üks bemollidega helistik.
- IV klassis on hindelised arvestused. 1. poolaasta arvestusel on 2 dieesidega ja 2. poolaastal 2 bemollidega helistikku (kuni nelja märkini).
- Etüüdide ettemängimine toimub alates II klassist 2 korda õppeaastas. Etüüdide hinnet arvestatakse põhipilli trimestrihinde väljapanemisel.

1.4. Noorema kooliastme õpitulemused

Noorema astme lõpetaja

- on omandanud õige käte- ja kehaasendi mängimisel;
- on omandanud iseseisva harjutamise põhimõtted;
- oskab lahti mõtestada palade sisu ja tabada iseloomu, leida motiivid, fraasid, laused, pala kulminatsiooni;
- suudab musitseerida koos partneriga, tehes koostööd;
- loeb noodist tema vanuseastme repertuaarist lihtsamaid muusikapalu.

1.5. Hindelised esinemised, arvestused ja eksamid vanemas kooliastmes

PALAD

- V ja VI klassi õpilased esitavad 1. ja 2. poolaasta lõpus, VII klassi õpilased 1. poolaasta lõpus toimuval kontsertesinemisel 2 erineva karakteriga pala. Esinemist hindab oma õpetaja. Klassitunnistusele 1. ja 2. poolaasta lõpus kantav esinemispraktika hinne kujuneb poolaasta vältel toimunud esinemiste kokkuvõtva hindena.

- VII klassi lõpeb eksamiga, kus esitatakse 4 teost: polüfooniat, suurvormi, etüüdi ning pala (neist üks Eesti helilooja teos).

HELIREDELID JA ETÜÜDID

- V ja VI klassis toimub heliredelite ettemängimine arvestusena kaks korda õppeaastas. Hinnang on mitmeeristav (arvestatud / mittearvestatud) ja see kantakse õpilase klassitunnistusele. I poolaasta arvestusel on üks dieesidega helistik, II poolaasta arvestusel üks bemollidega helistik.
- VII klassis on hindelised arvestused. Helistike valik toimub eksamipiletite alusel kaks päeva enne arvestust. 1. poolaastal on arvestusel 2 dieesidega ja 2. poolaastal 2 bemollidega helistikku (kuni kuue märgini).
- Etüüdide ettemängimine toimub V – VII klassis 2 korda õppeaastas. Etüüdide hinnat arvestatakse põhipilli veerandihinde väljapanemisel.

1.6. Vanema kooliastme õpitud oskused

Vanema astme lõpetaja

- oskab iseseisvalt ette valmistada muusikapala;
- oskab valida võimetele vastava tempo, kujundada muusikalise terviku, välja töötada teose dünaamilise plaani;
- orienteerub ja suudab interpreteerida teoseid erinevate ajastute muusikastiilides;
- omab ansambli mängu ja saatepraktika kogemust.

2. Solfedžo

2.1. Õppe-eesmärgid

- Arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

2.2. Aine õpetamise käigus arendatavad oskused:

- **Laulmine** ja laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus. Astmetaju arendamine. Heliredeli laulmine, solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega, transponeerimine. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
- **Mitmehäälsuse arendamine:** Intervallide laulmine kahehäälselt, akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh kaanonid). Saatega laul.
- **Rütm:** Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid - laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.
- **Diktaat:** Meloodiline diktaat, rütmidiktaat, mäludiktaat, astmediktaat, lünkdiktaat.
- **Meloodia improvisatsioon:** antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile. Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
- **Saate improvisatsioon:** bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.
- **Itaaliakeelsed** tempot ja dünaamikat väljendavad oskussõnad.

2.3. Noorema astme õppesisu klasside lõikes

I klass

Põhiteemad:

- rütmiõpetus, laaditaju arendamine, duur ja moll.
- Meetrum ja rütm. Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid: tervenoot, poolnoot, veerandnoot, kaheksandiknoot, kuuteistkümnendiknoot; tervepaus, poolpaus, • veerandpaus, kaheksandikpaus, kuuteistkümnendikpaus. •
- Rütmid :”ti-ti”, ”tiri-tiri”, ”tiri-ti”, ”tai-ri”, ”ta-i-ti”. Eeltakt.
- Noodikirja algteadmised. Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viili- ja bassivõti. Noodinimetused: tähtnimed (silpnimed) .
- Helistikud. Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees, bemoll, bekaar. Eakohased 1-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine). Improvisatsioon.
- Diktaat. Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2 - 4 takti. •
- Tempo ja dünaamika mõiste

II klass

Põhiteemad:

- molli kolm liiki - loomulik, harmooniline; intervallidega tutvumine. •
- Rütm ja taktimõõt. Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid: ”tai-ri”, ”ta-i-ti”. •
- Helistikud. Kuni kahe märgiga duur- ja mollhelistikud. Molli 2 liiki (kuju): loomulik, harmooniline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega ja nende laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon. •
- Intervallid. Tutvumine intervallidega p. 1, p. 8, p. 5, p. 4, s. 2, v. 2, s. 3, v. 3. •
- Diktaat. Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-6 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III klass

Põhiteemad:

- lihtintervallid, akordiõpetuse algus. •
- Rütm ja taktimõõt. 3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine. •
- Helistikud. Kuni kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I6, I64; tähistus duuris: T, T6, T64; tähistus mollis: t, t6, t64. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). •
- Intervallid. v. 6, s. 6. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla. •
- Diktaat. Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

IV klass

Põhiteemad:

- akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis (toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D7 lahendusega).
- Rütm ja taktimõõt. Taktimõõt 3/8 [Triool „ti-ti-ti” ja süntkoop „ti-ta-ti”]
- Helistikud. Kuni nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.
- Intervallid: v.7, s.7. Lihtintervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine. Akordid. Dominantseptakord D7 (V7) lahendustega duuri ja molli.
- Diktaat. Meloodiline diktaat duuris ja mollis 4-8 takti. Rütmidiktaat 4 takti.

Noorema astme arvestus:

Kirjalik

- Diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (4-6 takti). Kirjutamise aeg kuni 30 minutit. Mängitakse kuni 10 korda.
- Rütmidiktaat (4 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kuni 6 korda.
- Kõlade määramine. Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla ja pöörded, V7 lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine. Kooskõla mängitakse 2 korda.
- Ehitamine. Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Heliredeli ehitamine.

Suuline

- Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine, põhikolmkõlade ja V7 laulmine koos lahendusega.
- Tundmatu harjutuse laulmine (kuni 2 märgini helistikes).
- Üks harjutus aasta jooksul 6-8 harjutuse hulgast. Harjutused peavad olema kindlaks määratud ja õpilastele teada antud III trimestri alguses.
- Rütmiharjutuse koputamine.(8 takti: 2/3 või 3/4 taktimõõdus).

2.4. Vanema astme õppesisu klasside lõikes

V klass

Põhiteemad:

- põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis; kolmehäälne järgnevus.
- Rütm ja taktimõõt. 6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Süntkoop, triool. Pidekaare lihtsamad variandid.
- Helistikud. Kuni viie märgiga duur- ja moll-helistikud.
- Intervallid. Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Akordid. Põhikolmkõlade pöörded. I V6 I I6 V64 I6 I64 V I64 I IV64 I I6 IV I6 I64 IV6 I64 >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.
- Diktaadid.

VI klass

Põhiteemad:

- dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis; neljahäälsed järgnevused.

- Rütm ja taktimõõt. Pidega rütmid (keerukamad variandid) 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.
- Helistikud. Kuni kuue märgiga duurid ja mollid. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.
- Ehitamine ja laulmine.
- Akordid: Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V65) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V43) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V2) lahendusega toonika sekstakordi T6, t6 (I6). Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.
- Diktaadid.

VII klass

Põhiteemad:

- septakordide ehitamine ja lahendamine; intervallide ja akordide ehitamine, kuulamine, laulmine; liittaktimõõt.
- Rütm ja taktimõõt: Keerukamad süngoovid ja pidekaarega rütmid. Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.
- Helistikud. Kuni kuue märgiga duur- ja moll-helistike, kaldumise ja modulatsiooni kordamine. • Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamiks.
- Akordid: Väike VII7 põhikujus, lahendusega duuri; >VII7 põhikujus, lahendusega harmoonilises duuris ja harmoonilises mollis. Tähtharmoonia: suur mažoorne septakord (M7 või Maj7), väike minoorne septakord (m7); väike mažoorne septakord (7); vähendatud septakord (♭. dim7); poolvähendatud septakord.
- Diktaat. Ühehäälnelne, üksikute abi- ja läbiminevate helidega.

2.5. Kooli lõpueksam:

Kirjalik

- Diktaadid (kuni nelja märgiga helistikes- kasutatavad laadid loomulik duur ja harmooniline moll) 4 takti : 3/4, 4/4 või 6/8 taktimõõdus. Diktaat nr 1- 6/8 taktimõõdus. Diktaat nr. 2, taktimõõdud 3/4 või 4/4. Diktaatide kirjutamise maksimaalne aeg 15 min, mängitakse kuni 7 korda.
- Rütmidiktaat: Meloodia järgi 4-6 takti, mängitakse kuni 7 korda. Akordide järgnevus. Kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris. Tähistada nii rooma numbriga kui tähtharmoonia sümbolitega. Intervallide ja akordide kuulamine : 1) viie põhiseptakordi kuulamine 2) intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine.
- Laadide, intervallide ja akordide ehitamine ning määramine antud helistikus või antud noodist.

Suuline (piletite alusel)

- Tundmatu harjutuse laulmine kuni 4 märgini helistikes.
- Rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, •
- Heliredeli laulmine lisadega: loomulik duur, harmooniline ja meloodiline moll (kuni 4märgini helistikes); lisaks põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega, juhtseptakord, lihtintervallid antud noodist üles ja alla.

3. Muusikalugu

3.1. Õppe- eesmärgid

- Seoste loomine kõigi muusikakoolis õpitavate ainete vahel.
- Muusikaliikide ja –ajaloo tundmaõppimine.
- Kuulamise kaudu muusikakultuuri määratlemine.
- Erinevate maade rahvaste muusika tundmaõppimine.
- Huvi äratamine muusikamaailmas toimuva vastu. Aktiivse kontserdikülastaja kujundamine.

3.2. Noorema astme õppesisu

- Muusikaline heli. Heli omadused. Muusikalised väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, kooskõla (harmonia), faktuur.
- Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.
- Vokaalmuusika. Laulud. Rahvalikud laulud. Pop-laulud Ansambliid. Koorid ja nende koosseis.
- Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid: puupuhkpillid, vaskpuhkpillid, keelpillid, löökpillid. Instrumentaalansambliid ja orkestrid. Klahvpillid.
- Programmiline muusika.

3.3.Noorema astme õpitulemused

- Tunneb muusikamõisteid (dünaamika, tämber jt).
- Oskab hinnata eesti vanemat muusikakultuuri.
- Eristab eesti rahvapäille muusika kuulamisel ja ka sümfooniaorkestri pille.
- Suudab praktiliselt iseloomustada muusikateost muusikaliste väljendusvahendite abil.

3.4.Vanema astme õppesisu klasside lõikes

V klass

- Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline).Variatsioonid. Rondo.
- Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregoriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütlilaul.
- Renessans. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus keskajaga Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessans pillid.
- Barokk. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloomustus, tähtsamad žanrid. Concerto grosso mõiste. Heliloojad: J. S. Bach, G. F. Händel.
- Klassitsism. Üldiseloomustus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. Heliloojad - Viini klassikud: W. Aa Mozart, L .van Beethoven, J. Haydn.

VI klass

- Romantism. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus klassitsismiga. Uued žanrid.

Heliloojad: F. Schubert, F. Chopin, R. Schumann, F. Liszt. Rahvusromantism. Norra, Soome, Rootsi muusika. Nende rahvamuusika ning rahvuslik pilli- muusika. Heliloojad: E. Grieg, J. Sibelius, H. Alfven.

- Baltimaade muusika. Läti ja Leedu rahvamuusika. Pillid. Seosed eesti muusikaga. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Heliloojad: Alfred Kalnins, Mikalojus Ciurlionis.
- Vene muusika. Rahvalaul, pillid. Muusikažanrid. Muusikaelu 19.saj.II poolel. Võimas rühm.
- Heliloojad: M. Glinka, A. Borodin, M. Mussorgski, P. Tšaikovski, S. Prokofjev, D. Šostakovitš. N. Rimski- Korsakov ja tema tähtsus eesti esimeste professionaalsete heliloojate haridusteel.

VII klass

- Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19.saj.keskel.Laulu- ja mänguseltsid.
- Esimesed üldlaulupeod. J. W. Jannseni tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.
- Rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid. A. Thomson, Fr. Saebelmann, K. A. Hermann.
- Esimesed professionaalsed heliloojad: J. Kappel, M. Härma, K. Türnpu.
- I sümfooniaorkestri loomine, I klaverikontsert, esimesed sümfoonilised teosed, eesti I ballett, I ooper ja nende autorid: A. Läte, R. Tobias, A. Kapp, H. Eller, E. Tubin.
- Rahvusliku koorilaulu areng - M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Rahvamuusika kasutamine V. Tormise loomingu.
- Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960.a. instrumentaalmuusikas. Neoklassitsism, kollaaž, aleatoorika, dodekafoonia. Heliloojad: E. Tamberg, J. Rääts, A. Pärt, L. Sumera.
- Olulisel kohal õppeprotsessis on õpilaste iseseisev töö: muusika kuulamine, kontsertide külastamine, referaatide ja uurimistöde koostamine, muusikute ning heliloojate elulugusid kajastavate filmide vaatamine.

4.5. Vanema astme õpitulemused

Vanema astme lõpetaja

- oskab määratleda muusikakultuuri arenguloo perioode, stiile ja teab silmapaistvaid esindajaid;
- teab olulisemaid muusikaalaseid mõisteid ja oskab neid kasutada;
- oskab hinnata heatasemelist muusikat ja on suuteline arutlema muusika temadel; suudab luua seoseid, teeb järeldusi ja tunneb huvi kaasaegse muusika vastu.

Heliloojaid tutvustatakse ka pillitundides enne uue muusikapala õppima asumist kogu õppeaja jooksul.

4. Koosmusitseerimine

4.1. Üldalused

- Koosmusitseerimise õppimine annab õpilasele vajaliku vilumuse ja kogemuse koosmänguks teiste instrumentide, vokaalsolistide või kooriga, arendab pillimänguoskusi ja loominguulist ning tehnilist potentsiaali. Koosmusitseerimine ärgitab õpilasi kaasa mõtlema, pakub muusikalist elamust, aktiveerib muusikaga

tegelema. Õppeaine toetab sotsialiseerumist ja õpilaste omavahelist suhtlemist, arendab loovust, eripära, sisemist kuulmist. Muusika kuulamise ja esitamise käigus õpitakse eristama erinevaid stiile ja genereerima muusikalisi ideid tulevaseks iseseisvaks interpreedieluks. Sellest lähtuvalt peame ansamblimängu väga tähtsaks õpiprotsessi osaks ja innustame õpilasi osalema paljudes erineva instrumentaalkoosseisuga kollektiivides.

- Antud ainekavas käsitletakse lähemalt klaveri ansamblimängu.

4.2. Õppesisu

- Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimesest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes.
- Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel ja/või koos õpetajaga.
- Koosmusitseerimine on eraldi õppeainena tunniplaanis alates III klassist.

5. Lisapill

5.1. Üldalused

Lisapilli saab õpilane õppida üldjoontes alates III klassist. Lisapilliks saab valida klaverit, akordionit, plokkflööti, saksofoni, viiulit või muud vastavalt muusikaosakonna võimalustele.

5.2. Õppe-eesmärk

Õppe-eesmärk on anda õpilasele võimalus lisaks põhipillile õppida teist instrumenti oma annete ja oskuste arendamiseks.

5.3. Ainekava

Lisapilli ainekava ja õpi-eesmärgid koostatakse igale õpilasele individuaalselt lähtudes õpitava instrumendi põhipilli ainekavast.

5.4. Hindamine

Hindamine lähtub individuaalselt ainekavast ja õpieesmärkidest. Hindamine võib olla eristav või mitte-eristav. Iga poolaasta lõpus esineb õpilane vähemalt ühe looga kontsertesinemisel, mis võib olla ka esitatud ansamblis või teise instrumendi saatepartiina.

5.5. Arvestused ja eksamid

III-VII klass esineb III trimestril kontserdil vähemalt kahe palaga, millest üks võib olla esitatud ansamblis või teise instrumendi saatepartiina.

6. Häälseade

6.1. Õppe-eesmärk

Anda teoreetilisi teadmisi häälseade õpetusest ja tegeleda praktiliselt hääle kujundamisega ning erinevate laulustiilidega.

6.2. Õppesisu

Hääleseade tunnid sisaldavad teoreetilisi põhitõdesid, praktilisi hääleharjutusi, laulude ettevalmistamist ja õppimist.

Teoreetiline ja praktiline töö häälega ning laulutehnika omandamine

- Hääleorganite ehituse ja tegevuse olulisemad seaduspärasused: hingamine e. dünaamiline osa, kõlaruumiline ehk resonatoorne osa, tekkeline ehk vibratoorne osa ja häälduslik ehk artikulaatorne osa
- Hääleorganite seos lihaskonnaga, vereringega ja närvisüsteemiga.
- Õige hingamine hääle tekitamisel. Kõri, suuõõne, huulte ja neelu õigetest funktsioonidest hääle tekitamisel.
- Hääle klassifitseerimine.
- Hingamistegevuse kujundamine.
- Hääldamise kujundamine.
- Hääle registrid ja nende ühtlustamine.
- Kehahoid hääle tekitamisel.
- Hääle tämbriiline töö.
- Hääle tervishoid.

Oskused ja nõuded

Harjutused hingamise ja hääle õigeks tekitamiseks. Jõukohased laulud kooli programmist, rahvalaulud ja nende töötused. Töö häälega. Tutvumine erinevate stiilidega: blues, soul, sving, tutvumine džässimprovisatsiooni ehk nn scat – vokaaliga. Kuulata eri stiilis lauljaid ja endale lindistada näited. Repertuaari valikul leida ka ise endale sobivaid laule. Harjutada mikrofoni laulmist. Oma laulustiili leidmine ja sellesse süvenemine. Kujundada välja stiilile vastav esinemismaneer. Repertuaaris lisaks filmimuusika ja laulud muusikalidest.

7. Noodigraafika

7.1. Õppe-eesmärgid

Muusikakooli vanema astme õpilaste ettevalmistamine muusikalise materjali iseseisvaks noodistamiseks, kujundamiseks ja küljendamiseks arvutiprogrammi Sibelius abiga.

7.2. Õpitulemused

- Õpilane tunneb arvutiprogrammi Sibelius üldisi põhimõtteid, nootide ja teiste muusikaliste väljendusvahendite sisestamist, küljendamist, navigeerimist, väljundite koostamist nii partiidena kui ka partituurina paberil ning elektroonilisel kujul.
- Õpilane esitab õppeaasta lõpus õppesisus esitatud teemaelemente sisaldava lõputöö kirjalikprogrammi formaadis elektroonilisel kujul.